

CONTROL VAMAL – CONCEPT, PRINCIPII ȘI FORME

Mihaela STAMATI

*Universitatea Tehnică a Moldovei; Facultatea Construcții, Geodezie și Cadastru;
Departamentul Inginerie, Drept și Evaluarea Imobilului; Grupa DP-1608; Chișinău; Republica Moldova*

Rezumat: *Trecerea mărfurilor, mijloacelor de transport și a persoanelor peste frontiera de stat cuprinde un șir de acțiuni care scot în evidență legalitatea acestora. În linii generale, controlul vamal presupune a fi controlul de stat, care intră în exclusivitate în atribuțiile și competența organelor vamale. Importanța controlului vamal pentru activitatea de ocrotire a normelor de drept a statului în ansamblu este evidentă, fiind un mijloc important pentru elucidarea încălcărilor normelor vamale, a încălcărilor fiscale și a acțiunilor ilicite cu caracter economic. Respectiv, pentru o funcționare corespunzătoare, controlul vamal se supune unui șir de principii care veghează legalitatea și transparența acestuia. Nu în ultimul rând, considerăm primordial de evințiat formele controlului vamal, care sunt diverse: fizic, corporal, ulterior și supravegherea vamală, care la fel stau la baza unei bune funcționări a politicii vamale.*

Cuvinte cheie: *control vamal, politică vamală, principii, forme.*

Introducere

Politica vamală nu poate fi realizată fără executarea controlului vamal care este impus de legislația națională a Republicii Moldova. Acesta, la rândul său, are un rol fundamental, fiind asigurarea respectării legislației care este aplicat de către organele vamale. Politica vamală, prin realizarea controlului vamal, este îndreptată spre apărarea intereselor statale și a drepturilor legitime ale persoanelor fizice și juridice. Astfel, în activitatea vamală o latură deosebită și destul de importantă o are înfăptuirea controlului vamal, care poartă un caracter exclusiv, fiind realizat numai de organele vamale la orice etapă a activității vamale, în special, în cadrul procesului de trecere peste frontiera vamală a mărfurilor, mijloacelor de transport și persoanelor [6, pag. 15].

Noțiunea respective, are o reglementare internațională, astfel în Convenția Internațională privind armonizarea controalelor mărfurilor la frontiere, adoptată la Geneva la 21 octombrie 1982, se prezintă o definiție succintă, prin care *controlul vamal* este un ansamblu de măsuri luate în scopul asigurării respectării legilor și reglementărilor pe care vama are obligația să le aplice [7].

Tot aici, putem menționa faptul că în Codul Vamal al Uniunii Europene în secțiunea 7, art.46 menționează că *controalele vamale* pot consta, în special, în examinarea mărfurilor, prelevarea de eșantioane, verificarea corectitudinii și a caracterului complet ale informațiilor furnizate într-o declarație sau o notificare, precum și a existenței, autenticității, corectitudinii și valabilității documentelor, examinarea contabilității operatorilor economici și a altor registre, controlul mijloacelor de transport, inspecția bagajelor și a altor mărfuri transportate de către persoane sau aflate asupra acestora și efectuarea de anchete oficiale sau alte acțiuni similare [9, art.46].

Pentru un studiu mai amplu, apelăm la legislația în vigoare a Republicii Moldova, unde întâlnim noțiunea de *control vamal*, prin care se înțelege ansamblu de acțiuni întreprinse de organele vamale pentru aplicarea și respectarea legilor și a reglementărilor pe care organele vamale au sarcina să le aplice [9, art.1, pct.21].

În opinia autorului, *controlul vamal*, presupune impunerea unor acțiuni de către legislația în vigoare, în vederea respectării normelor de drept în ceea ce ține de trecere peste frontiera vamală a mărfurilor, mijloacelor de transport și persoanelor.

Pentru o funcționare mai bună a acțiunilor de control vamal, acesta din urmă se supune unui șir de principii. Aici putem enumera următoarele:

- *Principiul legalității* - este unul dintre principiile fundamentale ale dreptului, reprezentând acea regulă fundamentală în al cărei temei toți subiecții de drept au îndatorirea de a respecta Constituția, legile și celelalte acte normative întemeiate pe lege și aplicabile raporturilor sociale la care participă.
- *Principiul umanismului* - presupune posibilitatea aplicării în procesul efectuării controlului vamal doar a acelor mijloace tehnice de control, care nu prezintă nici un pericol pentru sănătatea și viața oamenilor, animalelor și plantelor și nu cauzează prejudicii mărfurilor și mijloacelor de transport [2, pag. 73].
- *Principiul îndeplinirii obligațiilor cu bună credință* – autorul Popova A.V. denumește acest principiu ca unul al „integrității absolute” ce exclude orice dubiu la apreciere, deoarece prezumția integrității este un fenomen exclusiv cu caracter pozitiv [5, pag. 76].
- *Principiul responsabilității* - vine ca o urmare a bunăvoinței și presupune responsabilitatea persoanelor controlate și aplicarea față de ele a măsurilor răspunderii juridice și răspunderea persoanelor care efectuează controlul [2, pag. 74]. Responsabilitatea, de fapt, enunță acea angajare sau asumare a persoanelor care efectuează acțiunile de control vamal.
- *Principiul efectuării controlului vamal în baza sistemului de analiză a riscurilor* - acest principiu este reflectat și în Convenția de la Kyoto, unde analiza riscurilor este un principiu de bază al controlului vamal. Aplicarea acestui principiu permite folosirea optimă a resurselor organelor vamale, fără a micșora eficiența controlului vamal, și eliberează majoritatea participanților la activitatea economică externă de controlul birocratic [2, pag. 74].
- *Principiul efectuării controlului vamal numai de către organele vamale* – acest principiu remarcă faptul că controlul vamal se desfășurează în exclusivitate de către organele vamale. Îar în art.185 alin.(1) al Codului Vamal [9, art.185], se stipulează că „controlul vamal este efectuat de colaboratorul vamal”.

În aceeași ordine de idei, controlul vamal constă în [9, art.185]:

- verificarea documentelor și informațiilor prezentate în scopuri vamale;
- controlul fizic (controlul mărfurilor și mijloacelor de transport, controlul corporal ca o formă excepțională de control vamal);
- evidența mărfurilor și mijloacelor de transport;
- interogarea verbală a persoanelor fizice și a persoanelor cu funcții de răspundere;
- verificarea sistemului de evidență și a dărilor de seamă;
- controlul ulterior prin reverificarea declarațiilor vamale;
- controlul depozitelor provizorii, antrepozitelor vamale, zonelor libere, magazinelor, barurilor și restaurantelor duty free, altor teritorii și spații unde se pot afla mărfuri și mijloace de transport supuse controlului vamal sau unde se pot desfășura activități supuse supravegherii vamale;
- controlul ulterior prin audit postvămuire
- efectuarea altor operațiuni prevăzute de prezentul cod și de alte acte normative.

Analizând doctrina de specialitate, dar și legislația în vigoare, putem distinge următoarele forme ale controlului vamal:

Controlul vamal fizic constă în verificarea mărfurilor prin identificarea acestora, numărarea locurilor sau coletelor, cântărirea, măsurarea, fotografierea, prelevarea de probe și mostre, aplicarea echipamentului special de control vamal și alte instrumente de control în vederea confirmării datelor indicate în declarația vamală și/sau în actele de însoțire [6, pag. 89]. Una din formele controlului vamal prevăzute în art. 185 Cod vamal al Republicii Moldova este controlul vamal care include controlul mărfurilor și mijloacelor de transport și controlul corporal ca o formă excepțională de control vamal.

În limitele acestei cercetări, este necesar de a determina scopurile controlului fizic care ar putea fi [4, pag. 11]:

- corespunderea datelor mărfurilor controlate cu cele indicate în declarația vamală;
- corespunderea datelor mărfurilor controlate cu informațiile indicate în alte documente prezentate odată cu declarația vamală;
- corespunderea mărfurilor trecute peste frontiera vamală cu normele legale;

- identificarea obiectelor tănuite de controlul vamal sau trecute fără documentele corespunzătoare, cât și a obiectelor care constituie contrabandă.

Controlul corporal este considerat o formă excepțională de control vamal, dat fiind faptul că, într-un fel sau altul, se aduce intimidare demnității umane care într-un stat de drept este una din valorile supreme [3, pag.100]. Reglementarea legală a controlului vamal corporal se regăsește în Codul Vamal al Republicii Moldova (art.194).

Controlul ulterior vămuirii este verificarea informațiilor din declarația vamală și din documentele însoțitoare, verificarea existenței și conformității documentelor prevăzute pentru derularea unei destinații vamale sau regim vamal, examinarea contabilității și a tuturor documentelor și datelor sub orice formă, inclusiv computerizată, care se raportează la operațiunile privind mărfurile provenite din comerțul internațional ori la alte operațiuni comerciale anterioare sau ulterioare implicând aceste mărfuri, verificarea mărfurilor, în cazul în care acestea pot fi identificate, a mijloacelor de transport, încăperilor și spațiilor de depozitare [9, art.1]. În Republica Moldova controlul ulterior este realizat prin audit postvămuire sau reverificarea declarațiilor vamale și se efectuează de organul vamal prin Direcția Control Ulterior din cadrul Aparatului Central al Serviciului Vamal și prin secțiile Control Ulterior din cadrul birourilor vamale, precum și la necesitate în comun cu alte subdiviziuni și/ sau organe de control.

Supravegherea vamală este perioada de timp, în care în conformitate cu legislația vamală mărfurile și mijloacele de transport sunt supuse sau pot fi supuse operațiunilor de control vamal, cu limitarea drepturilor de dispunere și folosință asupra acestora [1, pag.145]. De asemenea, și Codul Vamal ne oferă o definiție a acesteia prin care se înțelege acțiunile întreprinse, în general, de organele vamale pentru a asigura respectarea reglementărilor vamale și, după caz, a altor dispoziții aplicabile mărfurilor aflate sub supraveghere vamală [9, art.1].

Concluzie

Reieșind din cele expuse anterior, deducem faptul că controlul vamal este o instituție primordială în cadrul politicii vamale. Acesta asigură respectarea normelor de drept de către terțele persoane. De asemenea, controlul vamal bazat pe principii fundamentale reprezintă un factor determinat în efectuarea unui nou pas spre modernizarea societății. Aceste măsuri întreprinse, asigură trecerea legală și corespunzătoare a mărfurilor, mijloacelor de transport și persoanelor peste frontiera de stat.

Bibliografie

1. ХАЛИПОВ С.В. Таможенное право. Учебник. Москва: Зерцало-М, 2003. 368 с.
2. СІОБАНУ О. Articol științific: Caracteristica principiilor de realizare a controlului vamal. În Revista Națională de Drept Nr.4, 2015, pag.73-76
3. СІОБАНУ О. Articol științific: Reglementarea controlului corporal în legislația vamală a Republicii Moldova. În: Conferință Științifică, Integrare prin cercetare și inovare, 26-28 septembrie 2013. Rezumate ale comunicărilor. Științe Juridice. Științe economice. Chișinău: CEP USM, 2013. p.100-102.
4. СІОБАНУ О.; СІРНАȚ Т. Articol științific: Controlul vamal al mărfurilor și mijloacelor de transport. În Revista Națională de Drept Nr.5, 2015, pag.11-15
5. ПОПОВА А.В. Понятие принципа добросовестности в обязательном праве, европейский и российский подходы. В: Юрист, 2005, № 9.
6. СІОБАНУ О. Teză de doctor: Fundamentele teoretico-practice în controlul vamal. Chișinău 2015, 176 pag.
7. Convenția Internațională privind Sistemul Armonizat de descriere și Codificare a Mărfurilor, încheiată la Bruxelles, la 14 iunie 1983.
8. Regulamentul (UE) nr. 952/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 9 octombrie 2013 de stabilire a Codului vamal al Uniunii (reformare). În: Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 269/1, 10.10.2013
9. Codul Vamal al Republicii Moldova. Nr. 1149-XIV din 20.07.2000. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială din 01.01.2007